

doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.
Katedra obchodního práva
Právnická fakulta MU, Brno
josef.silhan@law.muni.cz

Právní minimum pro překladatele a tlumočníky

Obchodní právo:
**Smluvní právo, soutěžní právo,
právo cenných papírů**

Obchodní smlouvy

Obchodní závazkové právo

- realizace **obchodních transakcí**
- smlouva / závazek; dluh / pohledávka** (vč. příslušenství);
dlužník / věřitel;
- smlouva/dohoda; ujednání/ustanovení
- obsah závazku:** smlouva + zákon + dobré mravy + zvyklosti + zavedená praxe stran + ...
- široká **smluvní svoboda**, bezformálnost, dispozitivnost (§1/2)
  - **ale limity:** dobré mravy, veřejný pořádek, ochrana třetích osob, ochrana slabší strany (vč. ochrany spotřebitele) + poctivost (§ 6), zákaz zneužití práva (§ 8)
- vznik závazkového vztahu:**
  - ze smluv (právní jednání)
  - z deliktu (protiprávní jednání)
  - z dalších skutečností (bezdůvodné obohacení, rozh. soudu...)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

System úpravy – kde co hledat ?

- **obecná část:** § 1721- 2054
    - otázky společné pro všechny transakce
    - vznik, změna, výklad, zajištění, zánik, následky porušení, promlčení...
  - **smluvní typy:** § 2055-3014
    - modelové případy nejběžnějších vztahů
    - kupní smlouva, smlouva o dílo, úvěr, nájem, skladování, obchodní zastoupení, příkaz, zprostředkování atd...
- + možnost uzavřít i inominátní (nepojmenovanou) smlouvu: **§ 1746 odst. 2 (bývalý § 51):** „Strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako typ smlouvy upravena.“

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Změna systému úpravy od 1. 1. 2014

- kompletní **rekodifikace** soukromého práva
- zrušen dřívější občanský i obchodní zákoník
- smluvní právo → integrace – **jednotný režim**
  - odstranění dualismu ObčZ / ObchZ (§ 261 a 262 ObchZ)
- transakce uzavřené **po 1. lednu 2014** → **NOZ**
- transakce vzniklé **do konce roku 2013 (včetně následků porušení, např. pokut, náhrady škody)** → **předchozí úprava**
  - včetně zahájených *zadávacích řízení* (Čl. LXXV 303/2013 Sb.)
  - ale lze sjednat, že se staré vztahy podřídí NOZ
- výjimka – NOZ se automaticky řídí nájem nemovitostí (§3074) a smlouva o účtu (§ 3077)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Jednotná úprava v NOZ

- sice integrace smluvního práva - odstranění dualismu ObčZ / ObchZ
- **ale specifika obchodních (profesionálních) transakcí:**
  - *např. § 4 vs. 5 (péče), § 1963 (splatnost ceny), § 2158 (prodej zboží v obchodě), § 1757/2 (obchodní potvrzovací dopis), § 1797 (vyloučen odkaz na lichvu či zkrácení), § 1754 (vykládací doložky), § 1751/3 (odkaz na obchodní podmínky), § 1801 (možnost vyloučení adheze), § 558 (specifický výklad), § 1732/2 (nabídka reklamou, v katalogu nebo vystavením zboží), § 1874 (solidarita), § 1955/2 (splniště v provozovně), § 1972/2 a 1964/2 (zvláštní aktivní legitimace), ...*
  - + vybrané „obchodní“ smluvní typy

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Uzavírání obchodních smluv

Kontraktace (uzavírání smlouvy)

- základní kontrakční proces:
  - nabídka (**oferta**) + přijetí (**akceptace**)
    - smlouva **uzavřena**, když přijetí dojde navrhovateli
  - nutný úplný smluvní **konsensus** (odchylka = nový návrh)
    - **ale** § 1740/3: „Odpověď s **dodatkem nebo odchylkou**, která **podstatně nemění** podmínky nabídky, je přijetím nabídky, pokud ho navrhovatel bez zbytečného odkladu **neodmítne**.“
    - Navrhovatel může odchylky předem vyloučit již v nabídce.“
- **forma**: zásadně jakákoliv (ústní, písemná, konkludentní, not. zápis)
  - **písemná** povinné pokud vyžaduje zákon, smlouva, anebo to výslovně vyžaduje jedna ze stran
  - při **nedodržení formy** – neplatnost; ale § 582!: 1) možná konvalidace; 2) nelze namítat, pokud již bylo započato s plněním
  - **potvrzovací dopis** (§ 1757)
  - **ústní změna písemné smlouvy?** – ano, ledaže písemnost vyžaduje zákon nebo smlouva samotná
- **předsmluvní fáze**: culpa in contrahendo; pactum de contrahendo; letter of intent

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Obchodní podmínky (§ 1751-1753)

- **odkaz ve smlouvě + obchodní podmínky (mimo text smlouvy)**
  - přímo připojené k nabídce, anebo jsou stranám známe
  - mezi podnikateli stačí „pouhý odkaz“, pokud jde o podmínky vypracované „odbornými nebo zájmovými organizacemi“
- pokud obě strany odkáží na **různé podmínky, které si odporují**:
  - smlouva přesto **uzavřena, a to v rozsahu**, v jakém obchodní podmínky **nejsou v rozporu**; to platí i v případě, že to obchodní podmínky vylučují
  - **ale** - vyloučí-li to některá ze stran nejpozději bez zbytečného odkladu po výměně projevů vůle, smlouva uzavřena není
- ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana **nemohla rozumně očekávat** → je **neúčinné**, nepřijala-li je tato strana **výslovně**
  - zda se jedná o takové ustanovení, se posoudí nejen vzhledem k jeho obsahu, ale i ke způsobu jeho vyjádření

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Výklad smlouvy (§ 555-558)

- posuzuje se **podle obsahu**, ne podle názvu
- **spíše platné** než neplatné
- omezuje se formalismus a **textualismus**; přihlédne se ke všem okolnostem, k jednání, následnému chování, zavedené praxi
  - prioritně se vyloží **dle úmyslu** stran
  - až poté dle pravidelného **objektivního významu**
  - nelze jej určit, pak **v neprospěch strany, která výrazu použila první**
- v obchodních vztazích se přihlíží k **obchodním zvyklostem**

- + § 1747: u **bezúplatných** smluv se má za to, že se dlužník chťe zavázat **spíše méně než více**
- + 1812/1: výklad **pro spotřebitele** nejpříznivější

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Vliv změny okolností na obsah a trvání závazku

Změna okolností (§ 1764)

- Změní-li se po uzavření smlouvy okolnosti do té míry, že se plnění podle smlouvy stane pro některou ze stran **obtížnější, nemění to nic na její povinnosti splnit dluh**
  - + § 2006: plnění není nemožné, pokud lze splnit
    - za ztížených podmínek
    - s většími náklady
    - s pomocí jiné osoby
    - po určené době
- **ALE** – výjimky:
  - tzv. hardship (§ 1765-1767)
  - dlouhodobé smlouvy (§ 2000)
  - smlouva o smlouvě budoucí (§ 1788/2)
  - + spec: § 2057/2, § 2620/2, ...

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Tzv. hardship (§ 1765-1767)

- **PŘEDPOKLADY** (prokazuje dotčená strana)
  - tak **podstatná změna okolností**, že
  - **zvlášť hrubý nepoměr**
    - neúměrným **zvýšením nákladů** plnění, anebo
    - neúměrným **snížením hodnoty** předmětu plnění
  - změnu nebylo možno **rozumně předpokládat** ani **ovlivnit**
  - skutečnost nastala nebo se stala známou **až po uzavření** smlouvy
- **DŮSLEDEK:**
  - právo domáhat se **obnovení jednání** o smlouvě
  - neopravňuje odložit plnění
  - nedohodnou-li se strany v přiměřené lhůtě, může **soud** na návrh závazek **změnit** obnovením rovnováhy, **anebo zrušit** ke dni a za podmínky určených v rozhodnutí; návrhem není soud vázán
    - soud návrh zamítne, pokud právo neuplatněno v přiměřené lhůtě, co změnu okolností musela zjistit; má se za to, že tato lhůta činí dva měsíce
- **SMLUVNÍ ÚPRAVA** – lze převzít nebezpečí změny okolností

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Speciální korektivy a ochrana slabší strany

Neúměrné zkrácení (laesio enormis)

- **neúměrné zkrácení** = **hrubý nepoměr** vzájemného plnění, ochrana proti informační asymetrii
- podmínky **uplatnění:**
  - **vzájemné** plnění (ne např. darování)
  - **hrubý nepoměr** (extrémní nerovnováha – např. „zkrácení přes polovinu“)
  - **informační asymetrie** (nikoliv oboustranný omyl)
- **neuplatní se**, pokud
  - výslovně **se práva vzdá**, tedy přijímá za mimořádnou cenu ze zvláštní obliby
  - s cenou souhlasí, ač jí musela být skutečná cena **známa**
  - **zvláštní vztah** mezi osobami (např. rodiče/děti)
  - zkrácenou stranou je **podnikatel** (§ 1797)
  - § 1793/2 (komod. burza, invest. nástroj, dražba, sázka...)
- **důsledek:** zkrácená strana může u soudu **požadovat zrušení** a navrácení do původního stavu, ledaže jí druhá strana doplní, oč zkrácena (lhůta pro uplatnění – 1 rok)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Lichva

- **lichva** = **hrubý nepoměr + zneužití**
  - tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení, lehkomyšlnosti
  - zneužití → hrubý nepoměr
- důsledek: **neplatnost**
- možnost **moderace** dle § 577
- výjimka pro **podnikatele** při jeho podnikání (§ 1797)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Adhezní smlouvy (§ 1798)

- = smlouva, jejíž základní podmínky **byly určeny jednou ze smluvních stran** nebo podle jejich pokynů, **aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto podmínek ovlivnit**
  - **domněnka smluvního formuláře**: použije-li se k uzavření smlouvy se slabší stranou smluvní formulář užívaný v obchodním styku → jde o adhezní smlouvu
- **speciální režim** adhezních smluv:
  - přísnější pravidla pro **inkorporační** doložku (§ 1799)
  - ochrana proti **špatně čitelným** ujednáním (§ 1800/1)
  - ochrana proti **nesrozumitelným** ujednáním (§ 1800/1)
  - ochrana proti zvláště **nevýhodným** ujednáním (§ 1800/2)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Zajištění a utvrzení závazků

Zajištění a utvrzení

- fce: **posílení pozice věřitele**; prevence problémů
- reakce na možná rizika →
  - riziko *neschopnosti* plnit - náhradní možnosti uspokojení pohledávky (**zajištění**)
  - riziko *nedostatečné snahy* o plnění - posílení motivace dlužníka (**utvrzení**)
  - + **usnadnění** uplatnění a vymáhání práv
  - další rizika....
- řada institutů vhodných pro různé vztahy; různé výhody a nevýhody

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Zajištění a utvrzení – hlavní nástroje

- zástavní právo**
- ručení**
- finanční záruka (zejména bankovní záruka)**
- zajišťovací převod práva**
- zadržovací právo
- finanční zajištění
- + (závdavek)

- smluvní pokuta**
- uznání dluhu**
- zajišťovací směnka
- ...

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Smluvní pokuta

- § 2048-2052
- sankce pro případ porušení** určité povinnosti (peněžitá nebo nepeněžitá)

Př.: „V případě prodlení kupujícího se zaplacením kupní ceny je kupující povinen prodávajícímu uhradit smluvní pokutu ve výši 0,1% z dlužné částky za každý den prodlení.“
- peněžitá i nepeněžitá podoba sankce
- nutno přesně **specifikovat povinnosti**
- již není povinná písemná forma**
- nutno určit **výši** nebo **způsob určení výše**
  - jednorázová (např. 50 tis Kč)
  - opakovaná (např. 0,1% denně z dlužné částky, nebo 100 Kč denně)
  - kombinace
- nutno dodržet **přiměřenou výši** pokuty; moderace (§2051)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Smluvní pokuta II

- nekompromisní **přísnost** – nezávislost na zavinění
  - ze zákona nejsou žádné liberační důvody
  - lze sjednat mírněji
- významný **vliv na případnou náhradu škody** (§ 2050)
  - sjednaná pokuta = 100 tis
  - vzniklá škoda = 300 tis
  - jakou částku je možno souhrnně požadovat?
  - možno smluvně libovolně upravit jinak
- zaplacení pokuty **nemá vliv na povinnost** splnit utvrzený dluh (§ 2049)
  - lze sjednat opačně

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Uznání dluhu (§ 2053-2054)

- utvrzení závazku, dvě výhody pro věřitele:
  - zlepšení **důkazní pozice**
  - nová **desetiletá promlčecí doba**, § 639 – 10 let
- **jak závazek uznat?**
  - **písemně** – možno i méně formálně, ale určitě
  - **konkludentně**
    - placením *úroků*
    - placením části dluhu, *jestliže lze usuzovat, že plněním dlužník uznává i zbytek závazku*
- **písemně** lze uznat i **promlčený závazek** (i když dlužník nevěděl)
- **účinky vůči ručiteli** jen s jeho souhlasem (§ 2025/2)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Zánik závazků

Systematika úpravy: § 1908 – § 2009

- splnění** (způsob, místo – donosnost/odnosnost, čas – splatnost, dospělost); kvitance; vrácení dlužního úpisu
- dohoda**
- započtení** (vzájemné zúčtování; i jednostranným úkonem)
- odstoupení** (= zrušení závazku od počátku); podst/nepodst
- výpověď**
- odstupné** (vyplacení se ze závazku)

- zánik **fixního** závazku prodlením
- splynutí**
- prominutí** dluhu
- následná nemožnost plnění
- smrt (pouze u závazků osobní povahy)

- + **uplynutím doby** (§ 603, 550)
- + **prekluze** (§ 654)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Splatnost ceny v „obchodních“ vztazích

- vztahy **B2B a B2G** (vč. osob založených G) – **zvláštní úprava** (úplatné dodávky zboží nebo služeb)
- B2B → 2 pásma:**
  - **30 dní od doručení** faktury nebo zboží (služby) – podle pozdějšího
    - příp. 30 dní od ukončení kvalifikované kontrolní přejímky (proces převzetí nebo ověření)
  - **více než 60 dní** – jen není-li pro věřitele hrubě nespravedlivá
- je-li dlužníkem **veřejný zadavatel** → **3 pásma:**
  - **30 dní**
  - **30-60 dní** – jen pokud odůvodněno povahou závazku
  - **více než 60 dní** – nelze

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Uplynutí doby x prekluze x promlčení

- uplynutí doby** – závazky na dobu určitou
- prekluze** – zánik při neuplatnění práva v dané lhůtě
  - právo zanikne uplynutím doby, za podmínky, že není v této lhůtě uplatněno
- promlčení** – pouhé **oslabení** práva – podmíněnost nároku
  - právo vs. nárok
  - nejde o zánik, ale o **ztrátu vymahatelnosti**
  - promlčením právo **nezaniká**, jen se nárok stává podmíněným (neuplatněním námitky)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Promlčení

- **obecná doba = 3 roky** od okamžiku, kdy mohlo být uplatněno
  - speciální úprava: 10 let pro uznaný dluh, právo přiznané rozhodnutím orgánu, právo zapsané do veřejného seznamu, pojistné plnění z životního pojištění
  - maximální objektivní doba 10 let - náhrada škody, bezdůvodné obohacení
  - úmyslná škoda, úmyslné bezdůvodné obohacení – 15 let
- **lze smluvně prodloužit** i zkrátit (1 – 15 let), ne vůči slabší straně
- **stavení běhu** po dobu soudního (rozhodčího) řízení; přetržení
- **co s promlčenou pohledávkou?**
  - lze **splnit** – i nezáměrně (dle dřívější splatnosti)
  - **uznání závazku** možné i po promlčení
  - možnost **započíst** – i promlčené pohledávky (i po uplatnění námitky)
    - pokud se staly způsobilé k započtení ještě před promlčením
    - při obraně - pokud se vztahují k souvisejícím smlouvám (§617/2)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Porušení smlouvy (vybrané otázky)

Prodlení vs. vadné splnění

- **prodlení** (§ 1968)
  - dlužník nenabídne plnění vůbec, anebo dlužník nabídne vadné plnění a věřitel jej odmítne
  - prodlení = průtah, prodleva, omeškání s plněním, zdržení se s plněním; vždy určitý *časový úsek*
- **vadné splnění** (§ 1914 odst. 2)
  - věřitel přijme plnění s vadami ⇨ práva z vadného plnění

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Prodlení (§ 1968 – 1976)

- vztah **prodlení dlužníka a věřitele** – (§ 1968)
- zákonné **důsledky – peněžité** závazek:
  - **úrok z prodlení** (nyní 8% + reposazba) - § 1970; 351/2013 Sb.
    - lze smluvit výši; lze ujednat i úroky z úroků (§ 1806)
    - přiměřenost výše; otálení s vymáháním (§ 1805/2)
  - + **případná náhrada škody** v částce **převyšující** úroky (§ 1971)
  - + paušál nákladů spojených s uplatňováním pohledávky (**1200 Kč**) v B2B a B2G dle nařízení 351/2013 Sb.
  - **odstoupení** (podst.: § 1977 / nepodst.: § 1978/1 a 2! + 1979)
  - (+ zák. č. 67/2013: pokuta a poplatek z prodlení)
- + **smluvní sankce**:
  - smluvní pokuta (ale § 2050)
  - úroky z úroků? (anatocismus)
  - další podmínky odstoupení
  - závdavek
  - ...

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Práva z vadného plnění

- **reklamace**
- **reklamační lhůta x záruční doba**
- **záruka**

- práva z vadného plnění
- zjevné / skryté vady
- vědomé vady

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Následky porušení – další pojmy

- objektivní a subjektivní „odpovědnost“, absolutní odpovědnost
- liberce a exkulpace
- předpoklady odpovědnosti za škodu
- škoda = škoda skutečná a ušlý zisk
- újma / škoda
- náhrada škody / přiměřené zadostiučinění
- moderace smluvní pokuty, náhrady škody
- limitace a vzdání se náhrady škody

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Vybrané pojmy závazkového práva

- zhotovitel – objednatel** (dodavatel – odběratel)
- (řádňě) dokončené, „provedené“, převzaté dílo**
- nezávazný vs. neúplný rozpočet**
- prodej věci „**jak stojí a leží**“ (úhrnkem)
- zařízení věci **vlastním jménem „na účet“ jiného**
- komitent – komisionář; příkazce – příkazník**
- pachtýř - propachtovatel**
- přeprava vs. zasílatelství**
- fixní smlouva**

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Smluvní typy v NOZ - přehled

- kupní** smlouva (§ 2079), nemovitost (§ 2128)
    - prodej zboží v obchodě (§ 2158) – zvýhodnění nepodnikatele
  - smlouva o **dílo** (§ 2586) – zhotovitel/objednatel
  - obstarání záležitostí jiného**
    - **příkaz** (§ 2430) – dříve mandátní smlouva; příkazník/příkazce
    - **komise** (§ 2455), **zprostředkování** (§ 2445), **obch. zastoupení** (§ 2483)
  - přenechání užívání věci jinému**
    - zdarma bez ujednání doby i účelu - **výprosa** (§ 2189), na žádost zpět
    - dočasně - **vypůjčka** (§ 2193) - bezplatně, **nájem** (§ 2201) – úplatně
    - **pacht** (§ 2332) – užívání i požívání; pachtýř/propachtovatel
    - **licence** (§ 2358) – výkon práva duševního vlastnictví
    - **zápůjčka** (§ 2390) – dříve „půjčka“; **úvěr** (§ 2395)
  - bankovní: akreditiv** (§ 2682), **inkaso** (§ 2694), **účet** (§ 2662), vklad (§ 2680)
  - schovací: úschova** (§ 2402), **skladování** (§ 2415)
  - přeprava** (§ 2550), zasílatelství (§ 2471), provoz dopr. prostředku (§2582)
  - pojištění** (§ 2758), **tichá společnost** (§ 2747), zájezd (§ 2521) ...
- + inomináty

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Soutěžní právo

System soutěžního práva

- předmět a funkce
- dva subsystemy soutěžního práva
  - nekalá soutěž x existenční ochrana soutěže
    - předmět ochrany
    - způsob vymáhání
- prameny právní úpravy
  - nekalá soutěž: NOZ - § 2976-2988
  - OHS: zákon o ochraně hospodářské soutěže
    - + prováděcí předpisy
    - + komunitární úprava

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Právo proti nekalé soutěži

- ochrana férového soutěžení
- generální klauzule + demonstrativní výčet skutkových podstat
- § 2976 NOZ – generální klauzule
  - jednání v hospodářském styku
  - rozpor s „dobrymi mravy soutěže“ (= pravidla férové soutěže)
  - způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům
- objektivita, potencialita

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Skutkové podstaty

- **klamavá reklama**
- **klamavé označování** zboží a služeb
- **srovnávací reklama** (pokud nesplňuje zákonné podmínky)
- vyvolávání **nebezpečí záměny**,
- **parazitování** na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- **podplácení**,
- **zlehčování**,
- porušování obchodního tajemství
- **dotěrné obtěžování**
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

- Kdo:
  - aktivně legitimované osoby
    - osoby dotčené = soutěžitel, spotřebitel, jiná dotčená osoba
    - + právnická osoba oprávněna hájit zájmy
  - pasivně legitimovaná osoba = rušitel
- Co:
  - primárně zabraňovací nároky
    - zapůrčí - negatorni - zdržení se protiprávního jednání
    - restituční - odstranění protiprávního stavu
  - primárně náhradové nároky (mimo PO ...)
    - satisfakční – přiměřené zadostiučinění
    - náhrada škody
    - vydání bezdůvodného obohacení

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Existenční ochrana konkurence

Existenční ochrana soutěže

- veřejnoprávní ochrana soutěžního prostředí
- 3 pilíře
  1. **Kartelové právo** (zakázané dohody)
§3 - §7 ZOHS; čl. 101 SES
  2. **Zneužití dominantního postavení**
§10 - §11 ZOHS; čl. 102 SES
  3. **Kontrola spojování** soutěžitelů (merger control)
§12- § 19 ZOHS; nař. 139/2004
- prameny
  - ZOHS
  - čl. 101 a 102 (81 a 82) SFEU
  - sekundární prameny
  - judikatura + soft law
  - + veřejné zakázky, státní podpora, významná tržní síla

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Protikartelové právo

- zakázaná dohoda s protisoutěžním účinkem
- formální podoba nerozhoduje
  - dohoda
  - rozhodnutí sdružení
  - jednání ve vzájemné shodě
- horizontální a vertikální úroveň
- příklady zakázaných kartelů:
  - cenový, segmentační, restriktivní
  - junktimáčnický, diskriminační, skupinový bojkot
- leniency program; široké pravomoci ÚOHS

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Kartelové výjimky

- bagatelní (de minimis)** – zanedbatelný dopad
  - 10 % horizontální
  - 15 % vertikální
- obsahové – zákonné**
  - výnosy převyšují omezení soutěže
  - prospěch spotřebitelům
  - nezbytnost absence vyloučení soutěže
- blokové výjimky**
  - vertikální, horizontální, sektorové
- zemědělský sektor

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Zneužití dominance

- Dominantní postavení** na trhu má soutěžitel nebo společně více soutěžitelů (společná dominance), kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve *značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích*.
- tržní podíl
- překážky vstupu a expanze
- vykořisťovatelské (zejména cena či restrikce) a vylučovací zneužití (*exklusivní kontrakty; věrnostní rabaty; predátorství, margin squeeze; odmítnutí dodávek, odmítnutí přístupu; junktimace; zneužívající diskriminace ...*)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Právo cenných papírů

Co to je? - pojem a funkce

☐ cenný papír

- = **listina**, se kterou je **právo spojeno takovým způsobem**, že je po vydání cenného papíru **nelze bez této listiny uplatnit ani převést** (§ 514 NOZ)
- funkce distribuční, cirkulační, investiční, mobilizační, platební ...

☐ typické příklady:

- akcie
- dluhopisy
- směnky
- šeky
- podílové listy
- ...

Josef Šilhán, Právnická fakulta MU

Kde to najdeme? - prameny pr. úpravy

- ☐ základní pojmy - **NOZ**: § 514 – 544; + smlouvy o cenných papírech
- ☐ akciové právo – **ZOK**; + kmenové listy
- ☐ směnky a šeky - zák. č. 191/1950 Sb. **směnečný a šekový**
- ☐ dluhopisy - zák. č. 190/2004 Sb. **o dluhopisech**
- ☐ regulace kapitálového trhu - zák. č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu
- ☐ nástroje kolektivního investování – zák. č. 240/2013 Sb. o investičních společnostech a investičních fondech
- ☐ ...

Klasifikace cenných papírů

- „**podoba**“ – rozlišuje materiální podklad
  - **listinná (cenný papír)** - hmotná → zpravidla *listina*
  - **zaknihovaná (zaknihovaný cenný papír)** → *zápis v evidenci* (centrální depozitář – dle ZPKT)
- **forma** – rozlišuje způsob a účinky převodu
  - **na doručitele, na řad, na jméno**
- **typy** cenných papírů – dle vtělených práv
  - akcie, zatímní listy, dluhopisy, směnky, šeky, podílové listy, náložné listy, skladištní listy, kupóny, opční listy, cestovní šeky, zemědělské skladní listy
  - + **druhy** jednotlivých CP (např. kmenová a prioritní akcie, cizí a vlastní směnka atd.)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Typologie cenných papírů

- **Podílnické**
  - na majetku - podílové - *podílový list*
  - na obchodní společnosti - členské – *akcie (+zatímní list), kmenový list, investiční list*
- **Obligační**
  - dlužnické (peněžitě právo) - *dluhopis, směnka, šek ...*
  - zbožové (právo na vydání věci) - *skladištní list, náložní list*
  - jiné (vedou k jinému CP) – např. *opční list*
- **Věcněprávní** - *zemědělský skladní list*

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Vybrané typy cenných papírů

- CP spojené s **účastí na akciové společnosti**
  - **akcie** – práva a povinnosti (majetkové i nemajetkové)
    - akcie kmenové a prioritní, další druhy
    - kusové akcie
    - forma „na jméno“ (= na řad) a „na majitele“
  - **zatímní list** – prozatímní CP akcionáře, dokud není splacen emisní kurz
- + cenné papíry **umožňující nabytí** akcií nebo zatímních listů:
  - **opční list** – pro uplatnění přednostních práv
  - **vyměnitelný dluhopis; prioritní dluhopis**
- **jiné obchodní společnosti:**
  - **kmenový list** – podíl v s.r.o.
  - (investiční listy – podíl ve speciálním typu k.s. dle ZISIF)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Vybrané typy cenných papírů II

- podílový list** – podíl na majetku podílového fondu + výnos
  - dle zákona o invest. spol. a invest. fondech
  - podílový fond - souhrn majetku, který vlastní všichni majitelé podílových listů
  - nejde o PO, jsou vytvářeny investičními společnostmi
- dluhopis** – dlužnický (úvěrový) cenný papír; inkorporuje právo na splacení nominální hodnoty + výnos (pevný úrok, nebo rozdílné hodnoty); stanovená doba splatnosti
  - liberalizovaná úprava, volné podmínky vydávání
  - zvláštní druhy: státní, komunální, hypoteční zástavní listy, podřízené, vyměnitelné, prioritní
- kupón** – vedlejší CP, právo na výnos z akcie (nebo zatím. listu), dluhopisu, nebo podílového listu

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Vybrané typy cenných papírů III

- skladištní list**
  - právo požadovat **vydání skladované věci** dle smlouvy o skladování
  - §2417 NOZ
- náložný list**
  - právo požadovat na dopravci **vydání přepravované zásilky** dle smlouvy o přepravě věci
  - § 2572 NOZ
- + konosament (námořní náložný list)
- zemědělský skladní list**
  - **vlastnické či zástavní právo** ke zboží uskladněnému v zemědělském veřejném skladu pouze speciální subjekty; úprava ve zvláštním zákoně o ZSL

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Směnka jako cenný papír

- dlužnický cenný papír; **peněžitý dluh**
- vždy **listinná** podoba
- platební i zajišťovací funkce**
- abstraktní, nesporný CP, kauzální námitky** pouze relativní
- možnost využití **směnečného platebního rozkazu**
- hojně využívané **blankosměnky** (nebezpečí zneužití ?)
- vlastní směnka** – slib zaplatit
  - emitent (výstavce) → remitent
- cizí směnka** – příkaz zaplatit
  - emitent (trasant) → směnečník (trasát) → remitent

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Vlastní směnka
<p>V Brně dne 18. 4. 2011</p> <p>Za tuto směnku zaplatím panu Karlu Roubalovi dne 30. 6. 2012 částku <u>20.000</u> Kč.</p> <p style="text-align: right;"><i>Pačes</i> Václav Pačes Husova 16, Brno</p> <p style="text-align: right; font-size: small;">Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU</p>

Cizí směnka				
<table border="0"> <tr> <td rowspan="5" style="vertical-align: middle; text-align: center;"> <i>Alkařtj Turmovsky</i> </td> <td style="font-size: small;">Popis předmětu</td> <td> <p>London dne <u>1.1.</u> 20<u>11</u> <small>Město a datum vystavení (měsíční dny)</small></p> <p>Za tuto směnku zaplatte</p> <p>na řád: <u>Jan Bily, Praha 7</u></p> <p>Kč <u>Patnáctitisíc</u> hal <small>Číslo slovy</small></p> <p>Směnečník: <u>Josef Turmovsky</u> <u>Brno</u></p> <p>Splatno v: _____ u: _____ _____</p> </td> <td> <p>Kč <u>150 000</u> hal <u>13.6.</u> 20<u>12</u> <small>Měsíční dny</small></p> <p style="text-align: right;"><i>Pačes</i></p> <p style="text-align: right; font-size: small;">Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU</p> </td> </tr> </table>	<i>Alkařtj Turmovsky</i>	Popis předmětu	<p>London dne <u>1.1.</u> 20<u>11</u> <small>Město a datum vystavení (měsíční dny)</small></p> <p>Za tuto směnku zaplatte</p> <p>na řád: <u>Jan Bily, Praha 7</u></p> <p>Kč <u>Patnáctitisíc</u> hal <small>Číslo slovy</small></p> <p>Směnečník: <u>Josef Turmovsky</u> <u>Brno</u></p> <p>Splatno v: _____ u: _____ _____</p>	<p>Kč <u>150 000</u> hal <u>13.6.</u> 20<u>12</u> <small>Měsíční dny</small></p> <p style="text-align: right;"><i>Pačes</i></p> <p style="text-align: right; font-size: small;">Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU</p>
<i>Alkařtj Turmovsky</i>		Popis předmětu	<p>London dne <u>1.1.</u> 20<u>11</u> <small>Město a datum vystavení (měsíční dny)</small></p> <p>Za tuto směnku zaplatte</p> <p>na řád: <u>Jan Bily, Praha 7</u></p> <p>Kč <u>Patnáctitisíc</u> hal <small>Číslo slovy</small></p> <p>Směnečník: <u>Josef Turmovsky</u> <u>Brno</u></p> <p>Splatno v: _____ u: _____ _____</p>	<p>Kč <u>150 000</u> hal <u>13.6.</u> 20<u>12</u> <small>Měsíční dny</small></p> <p style="text-align: right;"><i>Pačes</i></p> <p style="text-align: right; font-size: small;">Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU</p>

<p>Děkuji za pozornost</p>
<p style="text-align: right;">doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D. josef.silhan@law.muni.cz</p>
